

EVANGELIKUS ÓRÁLLÓ

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETILAP.

A lapot szellemi és anyagi tekintetben illető mindennemű postai küldemény, a hirdetések szövege és ára, valamint az esetleges reklamáció is a lap tulajdonosához: Noszko István lelkészhez Rakoskeresztúrra (Pest megye) küldendő. ☞ ☞

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

NOSZKO ISTVÁN

rákoskeresztúri lelkész.

FŐMUNKATÁRSÁK

SCHOLTZ ÖDÖN JAHN JAKAB BLATNICZKY PÁL
 ágylai esperes-lelkész kiskéri lelkész. cinkotai lelkész.

DUSZIK LAJOS

GÓMORY JÁNOS

szatmári lelkész.

eperjési főgym. igazgató

Megjelenik hetenként egy iven

A lap ára:

Egész évre 14 K

Félévre 7 K

Egyes szám ára 40 f

Hirdetések és pályázatok ára.

Egész oldal 40 K

Allandó hirdetések megegyezés szerint

TARTALOMJEGYZÉK: VEZÉRCIKK: **Leánynevelésünk kérdéséhez.** Bárá Solymossy Lajos. — **Béke.** Mayer Pál. — **Iskoláink értesítői.** Boldis János. — **A „Protestáns Irodalmi Társaság”-ról.** Dr. Szilávik Mátyás. — **luodalom.** — **Belélet.** — **Pályázatok és hirdetések.**

Leánynevelésünk kérdéséhez.

A magyarhoni evang. egyház kebelében újabban sokat foglalkoznak a belmisszió kérdésével, mert végre mindennütt felismerték, hogy az egyházi élet iránt való elhidegülés mind jobban terjed és az érdeklődés hiánya fokozódik. Ezen állapot okát a felnőtteknél abban találom, hogy a mindennapi olvasmányokban teljesen hiányzik az egyházas szellem, míg a napi sajtó észrevétlenül terjeszti azt az irányt, a mellyel az embereket a maga kozmopolita, a történeti tekintélyeket leromboló és önös érdekeit szolgáló nézetkörébe vonja be. Ha már most a felnőtteknél mind nagyobb mértékben terjed a vallástalanság, vagy legalább az egyháziatlanság, hogyne terjedne még jobban az ifjúságban, a mely a felnőttektől sajátit el minden jó és rossz tulajdonságot. Ebből következik, hogy ha esetleg a felnőtteket nem lehetne is már visszahódítani, legfőbb ideje, hogy az ifju nemzedék vallásos nevelését új alapokra fektessük.

A gyermekek nevelésével hivatásunknak is megfelelően legtöbbet a nők foglalkoznak. A milyen a nőnek, legyen az anya, vagy tanítónő, a felfogása és a vallásos szelleme, olyan nézetűek és vallásos szelleműek lesznek a gyerme-

kek is. Nem hiszem, hogy volna még az ev. egyházon kívül más egyház Magyarországon, a mely oly keveset törődne a leányok minő iskolában való nevelésével, mint az evang. egyház. A róm. kath. szülő világért sem adná gyermekét olyan iskolába, a hol azt az ő szellemével ellenkező irányban nevelhetnék. Nem találom igazi okát annak, miért nevelődnek az evang. leányok idegen iskolákban? Kétségtelen azonban, hogy ennek egyik oka az, hogy kevés felsőbb evang. leányiskola van s azokban is sokszor fogyatékos a kívánatos számú s megfelelő képzettségű tanító. A megfelelő képzést úgy értelmezem, hogy tanítónőink leginkább állami iskolákban neveltetnek, a honnét pedig evang. szellemű és érzésű tanítókat nem is várhatunk.

Az államnak, ugyanis, mint ilyennek nem érdeke a sok felekezet fenntartása, mert minden egyes különálló egyház külön közösséget alkot az állam keretén belül. Különösen áll ez az autonom szervezettel bíró protestáns egyházakra nézve. Ha már most az államnak nem érdeke az evangélikus szellemű vallási nevelés, annál nagyobb érdeke a magyarhoni evang. egyetemes egyháznak, ha csak lassanként elsorvadni nem akar.

Az idő a tetre érkezett! Gondoskodnunk kell megfelelő színvonalon álló evang. tanítónőképző felállításáról, ha

többről nem, legalább egyről, a mely a mai kor igényeinek teljesen megfeleljen. E kérdésnél a kerületek tegyenek félre minden féltékenységet és versengést s a *viribus unitis* jelszava alatt olyan helyen állítsák fel a képzőt, ahol az alacsonyabb foku leánynevelő intézetekkel is összeeszes kapcsolva, hogy a leendő tanítónők a tanításban és a nevelésben ideje korán kellő gyakorlatra tehesse nek szert. Nézetem szerint erre a legalkalmasabb hely *Aszód* volna, csak minden féltékenykedés nélkül ki kell szemelni és mellette állást foglalni.

Ez intézet felállítására a reformatió 400 éves fordulójának egyik egyetemes emléke lehetne — ama jelszó alatt: *inkább adjon az egyetemes egyház tanítónőket az államnak*, mint sem állami képzőkben nevelkedett tanítónőket legyen kénytelen befogadni az államtól.

Báró Solymossy Lajos.

Béke.

A kik e szörnyű világháborút a jó Istennel bármily vonatkozásban ok és okozati összefüggésbe hozzák, azok nagyon tévednek. Nem, Uram, az az Isten, a ki a Szeretet, az az Isten. a ki azt mondta: Ne ölj! s a ki örökkévaló épen azért, mert lényében állandó, változhatatlan: önönmagához következetlen nem lehet s nem akarhatja az egyik pillanatban azt, amit a másikban eltiltott. Isten örökkévalóságánál, lényének változhatatlanságánál s szereteténél fogva se ennek, se más háborúnak oka nem volt, mert nem is lehetett! Hová jutnánk? Hiszen akkor e vérzivatar minden piszkos hullámáért, melyet fékevesztett emberi ösztönök és indulatok felszínre vetnek, minden sóhajért és könnyüért, mely ártatlanok keblét s szemét elhagyja: ő volna felelős s a büszke ember, ki vadul gyilkolja felebarátját s pusztít, rombol falvakat, városokat épügy, mint templomokat, ártatlanságával, mint tehetetlen eszköz Isten kezében még kérkedhetnék is. Nem, ez embermészárlás erkölcsi felelőségét tisztázni kell!

Isten, mint e tömeggyilkolás okozója lényében rejlő említett okoknál fogva, lehetetlen feltevés. Szerepe — emberileg szólva — csak anynyiban lehet benne, hogy mint világfentartónak

s világkormányzónak tudta és akarata nélkül semmi sem történhetik e földön. (Máté 10 r. 29. 30) Még pedig se az anyagi se az erkölcsi világban. Ha Isten akarata abszolút érvényű volna, akkor természetesen őt kellene minden esemény, minden változás okozójának is tekinteni, mely ez anyagi és erkölcsi világban történik, mert minden az ő akarata szerint történne. Ez esetben azonban se háborúról, se bármilyen az Isten lényével ellenkező dologról szó sem volna e világon, mert azt Isten tiszta és szent akarata kizárja.

Azonban Isten akaratával szemben áll az ember akarata, mely dacolhat Teremtője akaratával és sajnos tapasztaljuk, hogy dacol is. Az embernek meg van az az ethikai képessége, hogy Istennek engedelmeskedjék, de meg van az engedetlenség képessége is. És itt keressük minden bűn okát, itt a háboru egyetlen okát is. Isten mint végtelen szeretet azt akarja, hogy mi is szeressük egymást önzetlenül, mert mindnyájan az ő kezemunkája képmása s egymás között testvérek vagyunk. Igen ám, de az emberek sutba dobják Istennek akaratát, egymást gyűlölik, egymásra irigykednek, egymást békén javaik élvezetében nem hagyják s önző kapzsiságból nemcsak megkivánják másnak jogos tulajdonát, de, ha szép szerével nem lehet — elrabolják erőszakkal. Kicsiben ép úgy a mindennapi életben, mint nagyban a háboruk alkalmával. A ki pedig védelmezi a maga javait, azt az erősebb leveri s legyilkolja. Igazságos háboru?! A háboru a maga kapzsi szempontjából mindenkinek igazságos, ethikai oka azonban kizárólag a gyűlölet, az emberi önzés és kapzsiság, a terjeszkedés és gazdagodás, a földi jólét: kényelem vágya. Szóval kizárólag anyagi előnyök, az ethikai jó és a kulturális szempontok, mint a háboru előidézői, okozói önönmagában véve abszurd feltevés. E kérdések legfeljebb mint a háboru következményei érinthetők a háboruval kapcsolatban. Isten pedig, ki, mert felruházott a szabad elhatározás képességével, engedi ideig-óráig érvényesülni az emberiségnek vele dacoló akaratát is. Ha ti azt a jót, amit én akarok nem akarjátok, legyen meg a ti akaratotok! Raboljátok, gyilkoljátok egymást — ti akartátok! Lássátok majd hová juttat a szakítás, az ellenkezés! Mindenért, ami Isten szent akarata ellenére történik, az erkölcsi felelőséget az ember viseli — így a háboruért is! Elsősorban az emberiség vezetői, kiknek istentelen, bűnös indulatai, ravasz, aljas üzelmei, a diplomácia szemérmellen hazudozásai ellenségeinknél, a szerbek pökhendi fellépése a monarchiával szemben s aljas király gyilkossága a háborut megelőző időből ismeretes!

Sóvárogjuk a békét. Nem lesz meg egyhamar! Még tombolnak az emberiség vad indulatai! Meg lehet azonban, hogy a nyers erőszak megteremti. Az erősebb lenyomja a gyengébbet s a gyengébb elhallgat. De béke ez? Ez nem béke! Csak csendben való erőgyűjtés egy újabb háborura — egy hosszabb fegyverszünet. Igaz békét csak is az emberiség akaratának alárendelése Isten akaratát után teremthet meg. Ezt a békét hozta az Ur a földre, de ezt a békét az emberek még nem akarják, mert még nem ismerik. S a mellett bűnös, piszkolódó ajkakkal káromolják az Urat! Mért jött a Földre, ha nincs béke s ha Isten van az Égben, mért nem vet véget a háborúnak?

Átyámfia, ha király vagy, avagy koldus, fogadd be az Urat az ő Igéje, az ő szelleme, az ő alázatos, szelid, türelmes, megbocsátó, ember-szerető példájával a szivedbe, engedelmeskedj gyermekileg Istennek, legyen meg az ő akaratát és soha sem a tiéd! akkor lesz majd tartós béke! Akkor lesz majd, hogy a népek csinálnak egyverükből kapákat, nép-népre kardot nem emel és hadakozást többé nem tanul!

Boldog idő! Uram, jöjjön el a te országod!

Mayer Pál

ev. lelkész.

Iskoláink értesítői.

Közlő: Boldis János.

(Folytatás.)

Ngiregyháza. Ev. főgimnázium. Tartalmában gazdag értesítőjét D. J. „Üzenetünk fiainknak“ című költeménye nyitja meg, melyhez mint láncszem csatlakozik Geduly püspök „Háboru és vallás“ című felolvasása, melyet lapunk annak idején melyen szántó gondolataiért, méltatott. Az értesítő dr. Vietórisz József intézeti igazgató „Háboru és iskola“ című fejtegetésével folytatódik melyben az iskola jövő feladataul a munka megbecsülésére, a kötelesség érzetének emelésére és a honfiúi érzés mélyítésére való nevelést jelöli meg. Dr. Pröhle Vilmos „Szövetségeseink és ellenségeink“ címen a háboruban álló népek rajzát adja, kifejtően azoknak egyéni értékeiket is.

Az iskolai év bár küzdelemmel, de mégis zavartalanul folyt le. A tanári kar 4 tagját s 21 tanulót a hon harcba szólította, kikhez önként jelentkezőként 8 tanuló csatlakozott. Hadi célokra hadikölesön, karácsonyi ajándék s más címen 93.901.60 koronát adományozott. Az iskola növendékei közül 76 gazdasági gépek kezelését megtanulták s a gazdasági munkálatoknál segéd-

kezet nyújtottak. Tanulóinak száma 507, kik közül evangélikus 128, református 133 római és görög katolikus 104, izraelita pedig 142 volt.

Köszeg. Felsőbb leányiskola. A beállott háboru késleltette az iskolai év megnyitását s a tanulók számát is csökkentette. A tanári testületben változás nem lévén a tanítás csakhamar a rendes mederben folyhatott, miről az év végi eredmény is tanuskodik. Az iskola növendékei honleányi feladatokról sem feledkeztek meg s 155 2korona értékben has-, térd-, és érmelegítőt készítettek. Tanulóinak száma 103, kik közül evangélikus 76, református 11, róm. kath. 4, unitárius 1 izraelita 11 volt.

Beszterezbánya. Főgimnázium. A lefolyt iskolai évben a VI. osztály is megnyitott 28 tanulóval, bár a ragályos betegség kitörése, a háboru okozta zavarok és a tanári karban beállott változás akadályul szolgáltak. Az ifjuság szegénysége ellenére is 75 kor. 12 fillért fordított hadi célokra. Tanulóinak száma 172, kik közül evang. volt 146, reform. 4, róm. kath. 20, izr. 7.

Igló. Népiskola, polgári leányiskola és női-kézimunka tanfolyam. A felállított új épület s néhány más közbejött akadály miatt az iskolai évet később kellett megnyitni, mely az év további folyásában zavartalanul telt el. Egyik tanítóját: Jakabfalvy Jakabot kötelessége a harctérre hívta ugyan, de az így beállott hiányt az itthon maradt karfársak buzgalma csakhamar megszüntette. Mint a legtöbb iskolában, úgy itt is fáradhatatlan buzgalommal készítették a katonák részére a téli ruhákat s egyéb hadi célokra 287.76 koronát adományoztak. Tanulóinak száma az elemi iskolával együtt 267, kik közül evang. volt 168, róm. kath. 47, reform. 13, izr. 47.

Selmeczbánya. Liceum. A világháboru az intézet 4 tanárát szólította hadba, kik közül dr. Fucskó Mihály Arangyelovác mellett hősi halált halt. A tanítás ily súlyos akadályok mellett is megszakítás nélkül folyt az év végéig. Az ifjuság mely jobbadán a legszegényebb családokból kerül az intézetbe, helyzetükhöz mértén járultak hozzá édes hazánk hadi kiadásaihoz. Hadi kölesönre 7200 koronát jegyeztek, a biblia egyesület pedig a Vöröskereszt egyesületnek 114.20 koronát adományozott. Tanulóinak száma 231, kik közül volt evangélikus 115, református 6, róm. katolikus 48, izraelita 62.

Rozsnyó, Leánynevelő intézet. Az iskolai év ez évben is szeptember hó 1-én vette kezdetét s megkettőzött szorgalommal telt el. A családias jellegű intézet szellemi kincseinek gyűjtése mellett fáradhatatlan buzgalommal készítette hős katonáink számára a hósapkákat, gyűjtött karácsonyi

ajándékra s az elhunyt hősök családjai felsegélyezésére. Így hadikölesönre ezer koronát jegyzett, egyéb célokra pedig 120 koronát adományozott. Tanulóinak száma 116, ezek közül evang. volt 60, református 16, r. kath. 12, izraelita 28.

A „Protestáns Irodalmi Társaság“-ról.

Tagadhatalan, hogy legujabban mi evangélikusok — főleg lelkeszi karunkból sokan — nagyon eltávolodtunk a Prot. Irod. Társaságtól. Pedig azelőtt 29 évvel mi is ott voltunk Budapesten annak bölesőjénél és részt vettünk *Zsilinszky*-vel és *Masznik*-kal annak megalakulásában *Szász* Károly püspökkel, továbbá *Kenessey*-vel, *Petri* Elekkel, *Radácsi*-val, *Szöts* Farkassal, *Kovács* Ödönnel, *Németh* Istvánnal, *Révész* Kálmánnal s másokkal, — és bizalmasabban is nem egy eszmeeserét folytattunk *Szász* püspökkel, *Kenessey* és *Szöts* házában s másutt. Meg is talál bennünket kezdettől fogva máig is a figyelmes olvasó a Társaság választm. tagjai között, sőt jóskáig sűrűn szerepeltünk a vándor-gyűléseken jelen voltak között is a *Lévay* Lajos által gondosan készített s a Prot. Egyházi és Isk. Lap hasábjain évről-évre közzétett jegyzékében.

Mi több, mi evangélikusok különösen — főleg *Masznik* hatalmas röpiratában — képviseljük budapesti, pataki és erdélyi theol. tanártársainkkal nehéz viták közben a protestáns szabadelvűséget *Kis* Albert és *Dicsőfy*-ék debreceni szűkebb felekezeti orthodoxiájával szemben a Társaságban. A prot. szabadelvűség szolgálatában akkor láttam leghatalmasabbnak *Tisza* Kálmán alakját. De nem is volt okunk később sem egy *Kenessey* és *Szöts* titkársága alatt huzódoznunk az Irod. Társaságtól. Hisz harmadfel évtizeden át talán a mi neveinkkel vagy jegyeinkkel találkozott legtöbbször a Prot. Szemlében a szíves olvasó.

Agitáló ismertetéseinkkel is sokban hozzájárultunk a Társaság népszerűsítéséhez és taggyűjtő mozgalmához egyházainkban és tanítványaink körében. — És ma, — onnan leszorultunk! Mert úgy véljük sokan, hogy a Prot. Szemlében új, különben csakugyan „művészi stílus“ szerkesztője alatt nem az építést, s nem a békeséget munkálták. De nagy bátorsággal „Megállj!“-t kiáltott nekik *Debrecen* s ennek hatalmas egyéniségű és lángbuzgalmu püspöke *Baltházár*!!

Nem nézem én azt, — mint Nagy Károly és Béla kartársaim — hogy az „uralkodás“-vagy nagyobb-e a debreceni püspökben, vagy a kormányzás művészete, erősebb-e benne a jogász vagy teológus kvalitása, a politikus vagy val-

lósos egyházi személyiség, — s azt sem kéréssem, hogy lelkük táborkara: az „ORLE“ részéről mennyire szerezte a „tömjént“ vagy sem, — csak tisztelettel és a legnagyobb elismeréssel hajlok meg kiváló főpapi egyénisége és sikerekben igen gazdag alkotásai előtt. Megdiesült benne még a fronton is az Isten kegyelme a hazai kálvintizmus, sőt protestantizmus szolgálatában!

Amidőn az utóbbi években az Irod. Társaság stagnálását látta, sürgősen annak szolgálatába állott s az „ORLE“ tagjainak „kooperációs“ irányu megnyerésével hatalmasan emelte a tagok létszámát. *Debreczen* és *Baltazár* a magyar ref. papság nagy többségének ez a természetes vezére ezzel a Prot. Irod. Társaság jövődjét alapozta meg. Hűséges munkatársával, a nagytud. *Lencz* Géza professzorral a valódi prot. *közeledésnek*, sőt *közösségnek* rendületlen híve. Kár, hogy ebben a magasabb uniós törekvéseiben: a szükségesekben való együttthaladás és együttműködés szolgálatában Bpest és Patak az ellenzéke. Megértük tehát azt, hogy az „orthodox kálvini hitéleti zárkózottsággal“ vádolt *Debreczen* bontotta ki az igazi prot. liberalizmus zászlaját. S hogy ez *Baltazár* püspöknek komoly törekvése és őszinte munkássága — sőt ezzel készül a reformáció négy százados évfordulójának egységes megünneplésére, magánleveleiből épp' úgy kitünik, mint multkori impozáns debreczeni szerepléséből. Szerencsés véletlen, hogy oly közelségben van *Geduly* és *Tüdös* püspökkel. A világháború után e 3 püspökre nagy feladatok várnak. Áldás és béke koronázza nemes törekvésüket az egyházirodalmi és társadalmi művek megalapozásában és létesítésében!

Arra nézve is van *Baltazárnak* s a Társaság új titkárnak: a mi *Raffay*knak — s ez igen fontos — ígérete, hogy a Prot. Szemle „fiatal óriás“ gárdája felhagy eddigi fölényes tónusával s egyoldalú csipkedő sőt gunyolódó modorával. S ne is mindig *ugyanaz* a különböző nevek és jelek alatt dolgozó környezet *egyedül* töltse ki a Prot. Szemle hasábjait. Annyi bizonyos, hogy elvileg is fontos okból szívesebben láttuk volna *Lencz* kezében a Prot. Szemlét *Debreczenben* az egyetemen, mint a fakultáson *Kolozsvárt*.

De hát miért mondom el mindezeket az „Evang. Órálló“-ban? Azért, hogy a multak keserűségeit feledve újból megnyerjük ev. egyházi, főleg papi köreinket a szép multu Prot. Irod. Társaság szent ügyének. Mi is karoljuk fel magunk részéről kellő pártolással és buzgó taggyűjtéssel ez *egyetlen közös* prot. orgánunkat s legolcsóbb s mégis igen tartalmas Szemléjét. *Baltazár* és *Petri* püspökök, mint a paritás elvét

követő elnökök feltétlenül megérdemlik tőlünk a bizalmat és *Zsilinszky* meg *Raffay* minden vonatkozásukban a mi kipróbált embereink. Nincs mi bennünk féltékenykedés vagy pláne animozitás a hazai kálvinizmussal szemben s értsék meg Budapesten épp' úgy mint Patakon és Kolozsvárt, hogy *Preuss* némelyek szerint „szerencsétlen“ sőt „obscurus pamflet“-művének lefordításával sem volt semmiféle agresszív célzatunk. Egy előkelően, tárgyilagosan kezelt tudományos és nem szűkebb *felekezeti* kérdésről van ott szó. *Zoványi* is azt tette *Warga* egyháztörténetében. Csak a tájékozottság s a jóakarát hiánya állíthatja az ellenkezőt. Innen és onnan hagyjunk fel az eddigi érzékenykedéssel és egymástól való huzódozással, mert csak a közös protestáns ügy vallaná a kárt. S már is látom — s ez biztató — a hazai prot. sajtóban a kezdeményező lépéseket. Tünetében a „harok a reformátusok táborában“! Társaságunk is új tisztikarával s kiváló elnökeivel új fejlődési stádiumba jutott. „Ftombb pengével“ harcolnak ma már Budapesten és Debreczenben. Legyen Istentől áldott szerencsés folytatása!

Eperjes.

Dr. Szlávik Mátyás.

IRODALOM.

A „Debreczeni Lelkészi Tár“ szerkesztését, mely S. Szabó József szerkesztésében évenként egy kötetben jelent meg, Dr. Lencz Géza és Dr. Vargha Zsigmond egyetemi theol. tanárok vették át. Ezentúl havonként 3—4 ivnyi terjedelemmel füzetekben fog megjelenni. A füzet első része „Theologiai Értesítő“ címen egy ivnyi terjedelemben mindig valamely theol. tudomány-ág jelenlegi állásának ismertetését fogja hozni, — így bizonyos idő alatt — a terv szerint — minden theol. tudomány-ág részletes ismertetésére fog sor kerülhetni. Ez a rész külön füzetben is lesz kapható évi 5 koronáért. A második rész „Beszédék és imák különböző alkalmakra“ címen a gyakorlati cél szolgálatában fog állani. Céljuk a szerkesztőknek a lelkeszi munka irányítása és megtermékenyítése. A kiadó: Hegedüs és Sándor cég, Debreczen, az elfogadott dolgozatokat díjazni fogja. Az előfizetési díj évi 14 kor. félévi 7.60, negyedévi 4 kor. (A *MELÉ* és az *ORLE* tagjai évi 12 koronáért kapják.) Az előfizetési díjak 10 %-át a cég irodalmi célokra fogja fordítani úgy, hogy ezen összegből, negyedévenként „Értekezések“ címen külön füzetet fog kiadni, a melyet az előfizetők ingyen fogják kapni. E füzet célja a tudományos munkálkodás és ön-

képzés előmozdítása. E füzetbe bevált munkák ivenkénti honoráriumma 50 korona. A vállalat iránya: pozitív keresztyén, a mely azonban teljes liberalizmussal ad teret minden irányu vizsgálódásnak. Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe ezen új vállalatot, a mely újabb bizonyosága azon sok irányu tevékenységnek, a mely a hazai református testvér egyházban folyik, a hol szinte nemes versenyre kelnek a református szellemi élet központjai a nemes építő munkában.

BELÉLET.

Gyurátz püspök körlevele. Igen tisztelt Egyháztanács! A még mindig dúló világháboru mindenütt érezteti nyomasztó hatását az életviszonyokra. A megélhetés feltételei általában megnehezültek és különösen súlyos helyzetbe jutott azon osztály, mely meghatározott évdíjat élvez. Fizetése ugyanaz maradt, mint aminő évek előtt a kedvező időben volt, — az ön- és családfenntartás terhe azonban a rohamosan fokozódó drágaság folytán nagyon is súlyosabbá lett. Az állam a nehéz idők figyelembe vételével tisztviselőinek s a tanítóknak munkásságát méltányolva fizetésük 20 %-át adja meg a törvényhozás hozzájárulásával drágasági pótlékkul.

A könnyítés a lelkészek helyzetén a gyülekezetek feladata marad. A lelkészek még inkább érzik az idők súlyát, mint az állami tisztviselők. Mig ezeknek évdíja ugyanis időközönként előléptetéssel is emelkedik; a lelkészek fizetése legnagyobb részt ma is ugyanaz, mint 40—50 év előtt volt, a mikor a megélhetés, gyermekneveltetés sokkal kevesebb kiadással járt. Más részről eltagadhatatlan, hogy a lelkész tiszte az ige hirdetés volt, a vallásos erkölcsi élet ápolásával, a hivek lelki gondozásával nemesak az egyén, de közügy érdekében is nagyfontosságú, nélkülözhetetlen. Ha a lelképásztori munka megszűnik, ha bezárulnának a templomok: ennek beláthatlan szomorú következményei lennének az egész társadalom, a nemzet életére. Ezt kétségkivül belátja a nagyérdemű egyháztanács is.

E reményben bizalommal felkérem, hozzon némi áldozatot lelkésze megélhetési, családfenntartási gondterhének könnyítésére. Készítsen és terjesszen oly javaslatot a közgyűlés elé, hogy méltányolva lelkésze munkásságát egy évre megszavazza drágasági pótlékkul fizetésének 20 %-át, legalább egy pár száz koronát. Ez nem képezhet az egyes egyháztalagokra nagyobb megterheltetés), amikor a termények oly magas áron ér-

tékesíthetők s a gyülekezet tagjainak nagy része termeléssel foglalkozik.

Az ügyet szíves pártolásába, a gyülekezet nagylelkűségébe ajánlva, üdvözlétem kifejezésével az igen tisztelt Egyháztanácsnak

Pápa 1916 január 4-én.

Gyurátz
püspök.

Gyászhir. Most csak röviden emlékezünk meg arról, hogy egyházunknak s tanügyünk egyik leghívebb, legbuzgóbb, legmunkásabb tagja; *Stettner Gyula* a felsőbasi ev. egyházmegye ny. főespese, felsőlövői lelkész, a felsőlövői intézeteknek volt igazgatója, a Ferenc József rend lovagja életének 75-ik évében f. hó 6-án elhunyt. Az Istenben boldogult tetemét január 8-án d. u. délután 2 órakor helyezték örök nyugalomra. Áldás és béke lebegjen a Megboldogult porai felett! — Áldásos életéről még megfogunk emlékezni.

Meghívó. A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság debreczeni körének alakuló gyűlésére. Tisztelettel és szeretettel kérem a M. P. I. Társaságnak Hajdu, Szatmár, Békés, Jásznagykunszolnok vármegyék területén lakó tagjait, hogy a M. P. I. T. debreczeni körének alakuló gyűlésére 1916 évi január hó 20-án délután 5 órakor Debreczenben a kollégium kistanács termében szíveskedjenek megjelenni. Debreczen 1916 évi január hó 6. *Dr. Baltazár Dezső* a M. P. I. T. lelkesítő elnöke.

A forszai árva és szeretetház karácsonyestéje. A forszai árva- és szeretetház szépen sikerült ünnepély keretében ülte meg karácsony estéjét. Az árvaok Wolf Arthur tanító vezetésével karácsonyi énekeket énekeltek, szavallak, és egy kedves karácsonyi játékot adtak elő: „A napkeleti bölcsek” címmel. A nagy számú közönséget Heinz segédlelkész üdvözölte, aki az alkalmi beszédet is tartotta. A jól sikerült ünnepélyt Famier lelkész imája zárta be. Az ofertórium eredménye 40 K., a karácsonyfára rendezett gyűjtés eredménye 156 K. volt. Isten áldja barátainkat és intézetünket!

A detroiti evang. hívek egyházszeretete. A detroiti evangélikusok a dec. 21-én tartott havi közgyűlésben anyaszentegyházunk iránti rajongó szeretetének méltóképpen adtak kifejezést azáltal, hogy egyhangu lelkesedéssel kimondották, hogy az egyház 3600 dollárt kitevő összes banki adósságát 25 dolláros kamat nélküli részvények kibocsátása által, amelynek megvásárlását a hívek vállalják magukra, rendezik. E nemes cselekedet önmagát dicséri. Az amerikai egyházi életben első és párhuzamos ez az eset.

A Calvin szövetség konferenciája. A buzgó tevékenységű *Calvin szövetség* Budapesten 5 napra tervezi ez évi konferenciáját január 18—21-ig. Az öt nap mindegyikét d. e. 9—9-ig áhitattal kezdik, 9—1-ig, valamint d. u. 5—8-ig előadások meghallgatásával, megbeszélésekkel s gyülekezéssel töltik el. Előadásokat a következők fognak tartani: *Dr. Kováts J.* theol. tanár: Miben rejlett a magyar kálvinizmus ereje a múltban; *Dr. Szabó A.*: Bölcsész, protestantizmus, evangélium; *Ruffy P.* min. tanácsos: A magyar gyermekvédelem; *Dr. Ravasz L.* theol. tanár: Igehirdetésünk újabb irányai; *Sebestyén J.*: A kálvinizmus theologiai alapgondolatai; *Veress J.*: *Dr. Berend M.* főorvos: a gyermekhalandóságról; *Hamar I.* theol. tanár: Egyházunk mai helyzete; *György E.*: egyházpolitikánkról; *Nagy B.*: A kálvinizmus alapgondolatai; *Dr. Rácz L.*: A modern morálfilozófia és a keresztyénség; *Andrássy K.*: A szociális munkák falun? *Forgács Gy.*: Milyen hitelesítő munkát végezhetünk falun? *Dr. Szóts F.*: Egyházunk és a szociáldemokrácia; *Dr. Bernátl.*: Egyházunk és az intelligencia; *Lukácsy I.*: A kálvinizmus és a sekták; *Dr. Lázár ügyvéd*: A lelkészek teendői a patronázs-munka terén; *B. Pap I.*: Liturgiális kérdések; *Dr. Pruzsinszky P.*: A lelkipásztor eszménye Kálvin szerint. Petri, Kenessey, Németh püspökök istentiszteleteket tartanak. A konferencia egyik másik előadásán részt ohajtnunk venni s kívánatos lenne, ha azokon legalább a fővárosban közelebb eső lelkész testvérek is részt vennének.

Köszönet. Katonáink, nevében hálás köszönetemet fejezem ki ntü Zoch Sámuel lelkész urnak, aki ezuttal sem feledkezett meg mi rólunk és egy szép újság küldeménygel lepett meg bennünket a karácsonyi ünnepek alkalmával. Köszönetemet fejezem ki ntü Szimonidesz Lajos lelkész urnak, aki értesítéseim nyomán mindenkor imakönyvekkel, készségesen állott katonáink rendelkezésére. Ez uton is köszönetemet fejezem ki ntü Broschko G. A. lelkész urnak, aki nagyszámu imakönyveket illetőleg ünnepi (karácsonyi) beszédekét bocsátott rendelkezésemre. Elismerésre méltó ajándékaiért köszönetem illeti e helyen a Scholtz Testvérek cégjét is. Ez alkalmat felhasználva, újból köszönetet mondok Mohr Béláné urnőnek a többszöri meleg ruha küldeményeiért, ami fényes bizonyítéka agilis elnöki tisztségének, amely utóbbit nem csupán dekorumnak, hanem áldásos munkatérnek tekint, melynek jótékony-sága messzire felülemelkedik egyháza korlátain túl egészen a lővészárkokig. A nemes és jószívű ajándékozók becses jóindulatába ajánlom továbbra is küzdő testvéreinket. *Mohr Gyula ev. táb. lelkész.*

Köszönet. Szabó Kálmán ur a közép-pajta hűvek által jegyzett hadikölesön járuléka-ként 73 koronát; Szlancesik Bogdoszló lelkész ur az ábelfalvai hűvek részéről ugyanazon címen 30 koronát, Koren Márton lelkész ur pedig a kiskőrösi hűvek részéről szintén hadikölesön jutalék fejében 125 koronát volt szives beküldeni a lelkészfiakat segélyző intézet javára. Fogadják ugy az adományozó egyházhűvek mint a közvetítő lelkésztestvérek is szives köszönetemet. Pozsony 1916 jan. 4. *Okály! Adolf* int. ügyvivő.

Házasság. *Iffj. Laczkó János* kisesalombjai lelkésztestvérünk a mult héten vezette oltárhoz *Krajesovics* Ilonka balassagyarmati ev. tanítónőt a margonyai ev. templomban. A kegyelem Istene tegye friggüket sok örömmek és boldogságnak kuffejévé.

Gyűjtés a kárpáti falvakra. A mult tél folyamán orosz betörések folytán elpusztított kárpáti falvak ujra építése céljaira a dunántuli ev. egyházkerület gyülekezetei 7382 K. 37 fillért gyűjtöttek. Ehhez az egyes egyházmegyék a következő összegekkel járultak: győri 596 K. 14 f., kemenesaljai 836 K., somogyi: 468.26, soproni alsó: 703.52 K., soproni felső: 507.94, vasi-felső 3256 K 11, vasi-közép: 1039.59 K., veszprémi 1133.14 K., tolna-baranya-somogyi: 136.40 fillér, zalai: 114.46 K.

Hála. Annak emlékére és abbeli hálájának kifejezéseül, hogy az 1865. 1866. években, amikor a soproni ev. liceum tanulója volt és összes tanárai részéről erkölcsi és tudományos buzditásban részesült, — Dr. Misner Ignác budapesti ügyvéd a soproni ev. liceumnál 5000 K névértékű hadikölesön kötvényt helyezett le liceumi tanulók ösztöndíjaul. A kamatokat évenként felváltva egy-egy keresztyén és izr. liceumi tanuló élvezi. A hálának, mely nem igen szokott jelentkezni — ily nemes tettben megnyilatkozása minden bizsonnyal a legnagyobb elismerésre méltó.

A vak katonák részére a nagyvázsonyi ev. egyház persely pénzét 6 koronát és a nemesleányfalvi ev. egyház perselypénzét 5 koronát adományozták.

Adomány. A *lúczfalvi* ev. lelkészi hivatal 20 koronát adományozott a katonatiszti özvegyek és árvák „Erzsébet-Otthona“ javára.

Hirdetmény. Megjelent s kapható a szerzőnél (Iklad u. p. Ászód.)

Evangelikus Konfirmandusok valásfana.

Irtá: Mayer Pál ev. lelkész.

A tiszta jövedelem felerésze az evang. lelkész árvák alapja javára. Az alap kezelését az egyet. közgyűlés 135. pont alatt (1915.) elfogadta. Mutatvány példány ingyen. Nagyobb rendelésnél megfelelő engedmény.

3-2

Lelkész és vallástanár, tanár és tanító urak rendeljék meg és terjesszék

a hűvek és a tanítványaik között az

ÉBRESZTŐ

képes keresztyén szépirodalmi, családi és ifjusági havi folyóiratot.

Szerkeszti:

MEGVERESY BÉLA.

Előfizetési díja egy évre 2 kor.

Az ÉBRESZTŐNEK minden keresztyén családnak és minden keresztyén ifjúknak el kell jutnia, hogy a nemes szépirodalom szárnyain minden olvasójának lelkébe bevigye a keresztyén magyar nemzet hatalmas gondolatát.

Előfizetését elfogad és megfuzsz. ingyen küld a kiadóhiv. Budapest, VIII., Főh. Sándor-utca 28

Ajándékok:

bibliák, újtestamentumok, vallásos iratok, falttáblák, imakönyvek és énekeskönyvek — legnagyobb raktára. —

Raffay S: Imakönyv fekete vászon köt. „ 2.—
 „ „ „ bór. tokkal 5.—
 „ „ „ legf. borjubór. 10.—

A nagytiszteletű urak figyelmébe ajánlom nagy raktáramat

Frotestáns egyházi irodalom

és hasonló művekből. Bárhol megjelent és hirdetett könyvek

Kapható:

Kóka Lajos

könyvkereskedése

Budapest, Kamermayer-Károly-u. 1.

Legcélszerűbb az összeget postautalvánnyal vagy levélhez mellékelve bélyegekből beküldeni. Portóra 20 fillért kérek.

Most jelent meg!

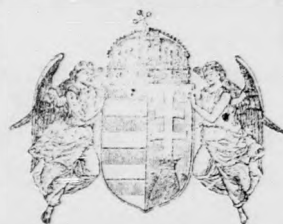
Vigyázzatok és imádkozzatok!

Imák, vigasztalások háborus időkben.

Irtá MAYER PÁL ev. lelkész.

Tartalmaz 12, különjéle esetekre alkalmas lélekemelő és vigasztaló imát. Ára példányonként 36 fillér.

Rendelések **Scholtz Testvérek** könyvkereskedésébe Budapest, IX. Ferenc körút 19-21 intézendők. 3-1

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és
vasharanglábgyár
Temesvár, Gyár-
város.

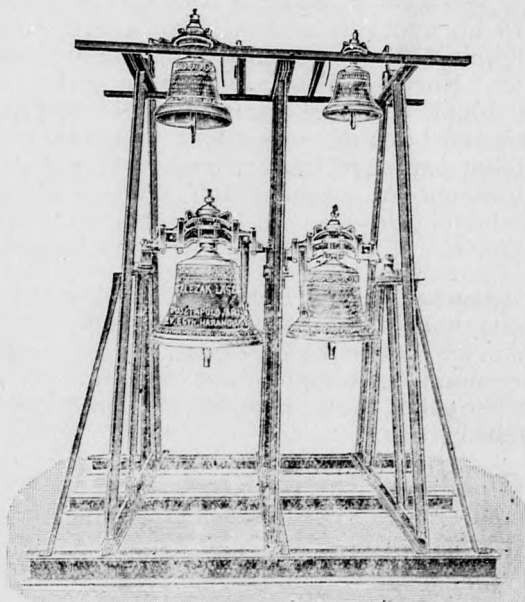
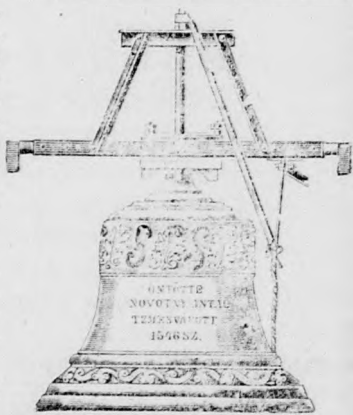
Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoporthoz előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. — Különösen ajánlja saját taalmányu

új modoru áf ykasz-
foff harangjait,

melyek felső részükön a hegedűhéhez hasonló sáta u nyílásokkal vannak ellátva s ezért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb hangúak, mint a régi modoruak. H y szerkezetű 327

kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá forgatható vertvas koronákat, régi harangok illyekkel való újra szerelését és vertvas haranglábakat.

Költségvetések és képes arlapok díjmentesen szolgáltatnak. — Az 1896. orsz. kiállításán milléiumi nagy éremmel kitüntetve.

SZLEZÁK LÁSZLÓ

harangöntő, harangfelszerelés és harangállvány gyára
Budapest, VI. ker. Frangepán-u. 77

Minden családnak vannak régi elhasznált ékszerei, melyek hasznaveetlenül hányódnak, holott azokat előnyösen értékesíteni, becserélni lehetne.

Avult régi arany ékszereket, tört aranyat, forgalmon kívül helyezett pénzeket mindenki úgy értékesíthet legjobban, ha beváltás céljából hozzám teljes bizalommal beküldi - - -

A régi ékszertárgyakat a napi kurzus szerint a legmagasabb áron beváltom, esetleg feldolgoztatom. - - - - -

POLGAR KALMAN

MŰÓRÁS és ÉKSZERÉSZ

BUDAPEST, VI. TERÉZ-KÖRUT 5.

Megbízható járasu divatos karék óra és karácsonyi ajándéknak alkalmapany, bas arilláns és ezüst ékszerekben dus választék. - - - - -